

גליון מס' 280 פרשת נשא
תשע"ח שנה שישי

גליון זה יוצא לע"נ
הגאון האדיר ר' גדליה
ב"ר ראובן השל זצוק"ל נדל
מזעתיקי השמועות
נלב"ע ט"ז סיון תשס"ד
תנצב"ה

דברי שי"ח

ממרן שר התורה הגר"ה קניבסקי שליט"א

על הפרשה

"מחשבה רעה אין הקב"ה מצרפה למעשה"

שעיר עזים אחד לחטאת (ז', כ"ב), וברש"י: "לכפר על מכירת יוסף".

שאלה: חז"ל אמרו "מחשבה רעה אין הקב"ה מצרפה למעשה", מהו מעשה שאינו מעשה עבירה אבל מעשה, האם כוונת הגמ' לאפוקי שמעשה כן מצטרף, או שמא צריך מעשה עבירה גופא, דהנה רש"י כאן עה"פ "שעיר עזים אחד לחטאת", כתב: "לכפר על מכירת יוסף שנאמר בו וישחטו שעיר עזים", וכי בשחיטה היתה עבירה?

תשובה: במסכת קדושין (מ', א') איתא שמחשבה העושה פרי הקב"ה מצרפה, ושם ממעשה זה היה פרי.

שאלה: הגאון רבי אלחנן וסרמן זצ"ל הי"ד ב"קובץ מאמרים" כתב שגזירות עלילות דם היו על מה שטבלו שעיר בדם, וכאן כתב רש"י שהשעיר בא לכפר על זה, אם לא שנאמר שר' אלחנן מדבר על ה"טבילה" בדם וכאן כתב רש"י על ה"שחיטה".

תשובה: הרי עשרה הרוגי מלכות היו ג"כ כפרה על מכירת יוסף, וכאן כתב רש"י שנתכפר, וכפי הנראה שהשעיר לא כיפר לגמרי.

שאלה: מהו כשלא נעשתה עבירה אבל הלך לעבירה, אם אז יש עבירה, דהא לאו מחשבה היא?

תשובה: כוונת הגמ' שאם לא נעשית העבירה אין מצרפה למעשה, וה"ה במעשה. אבל מסתבר שגם על מחשבה יש עונש רק שאין מצרפה למעשה, היינו שלא חמיר כמעשה, וכהא דאיתא בסוף מסכת יומא כי יש שצריך יוהכ"פ, יש שצריך יסורים ויש שצריך מיתה, וזה ליכא במחשבה, אבל לא גרע מכל "עשה" שצריך כפרה, ובתשובה מתכפר מיד. והא דפריך בגמ' שם מהא דכתיב הנני מביא אל העם פרי מחשבותם, אף שגם על מחשבה יש עונש, כי לשון הכתוב כאילו עשה פרי מחשבותם, ועל זה תירץ שכל שעושה פרי הקב"ה מצרפה למעשה.

ושם (דף ל"ט ע"א) הקשו בגמ' גבי אחד שמת ודילמא מהרהר בעבירה, ומשני מחשבה רעה אין הקב"ה מצרפה למעשה, אף שיש עונש עליה מ"מ לא חמיר עונשה כל כך שמת מיד.

(דרך שיחה)

עלי שי"ח

"רבי יוסף רוזנטל זצ"ל"

סמוך לחג השבועות נסתלק מעמנו אחד מדמויות ההוד שפיארו את מנין ותיקין ושאר התפילות שהתפלל רבינו שליט"א בבית הכנסת לדרמן, עשרות שנים. רבי יוסף רוזנטל זצ"ל.

עוד בימים בהם לא היה ציבור מתפללים כ"כ גדול בבית הכנסת, היה רבי יוסף מהקבועים שבהם, כשהוא מקפיד להשכים קום ולבוא לפני זמן התפילה, כך גם לפני מנחה וערבית היה יושב על מקומו עוד בטרם הגיע השעה ולהיות מעשרה ראשונים. בכל בוקר לפני שחרית הוא היה מעורר את המתפללים לומר בקול ברכות השחר והיה מבקש לענות אמון, את הילדים הצעירים שהיו מגיעים לתפילות בשבת היה 'משחד' על ידי סוכריות ומבקש לשמוע את הברכות גם מהם. הוא היה 'עשיר מופלג' במאות אמון שענה כל בוקר על ברכות השחר.

ומנהג קבוע של חסד היה לו: מידי חודש היה מדפיס על דף את רשימת זמני הנין, כדי להקל על המתפללים להתעורר בזמן לשחרית, שכידוע בכל יום משתנה הזמן והוא היה עורך את זה לפי הזמנים המתאימים לבית הכנסת לדרמן, והדביק את זה בכמה מקומות בבית הכנסת במקומות המתאימים וגם היה מחלק לציבור המתפללים. כמו כן היה לו מצוה נוספת שהוא 'חידש'. הוא היה מניח כל תחילת שחרית, על מקום העמוד של החזן, השליח ציבור, שעון קטן, כדי שיוכל לעקוב אחר זמן הנין החמה מקרוב בצורה קלה, ובכך יוכל להתפלל בנחת ולא למהר או להאט את קצב התפילה.

רבי יוסף זצ"ל היה סופר סת"ם, והיות ורבינו הכירו מקרוב ביקש ממנו רבינו שליט"א לפני כשלושים שנה לכתוב לו ספר תורה פרטי ואכן במשך כשנתיים הוא כתב לו ספר תורה, ולאחריה נערכה הכנסת ספר תורה בבית רבינו, כששמחתו היתה רבה.

בכל שאלה וענין היה נועץ ברבינו, גם בשנים האחרונות היה טורח ועולה למרות חולשתו להיוועץ בו כשהוא אומר כי 'לא ברכתו של רבינו הוא מרגיש שלא עשה את הצעד הנכון'.

אחת המצוות הקבועות בהם החזיק רבי יוסף היה תקיעה בשופר בכל יום בימי הסליחות והרחמים, מראש חודש אלול ועד ראש השנה, וכן היה תוקע בשופר במוצאי יום כיפור, בהקשר לכך נביא מעשה נורא הוד המראה על רוח הקודש השרויה תדיר אצל רבינו.

בכל שנה, בתקיעה האחרונה של חודש אלול (יום לפני ראש השנה) היה רבינו מודה לו ומברכו בלבויות 'שתזכה אי"ה גם לשנה הבאה'. גם השנה לאחר סיום התקיעות, הוא ביקש את הברכה הקבועה, אך רבינו קיצר ואמר ברכה והצלחה. אחד הנוכחים ניסה שוב וביקש ברכה שיזכה לשנה הבאה, רבינו הפטיר לו מבט ואמר 'שיזכה לשופרו של משיח' !!

הוא חרג ממנהגו ולא בירכו שיזכה לשנה הבאה, ואכן דבר ה' בפיו ורבי יוסף נלב"ע שלוש חודשים לפני חודש אלול, ואי"ה בקרוב הוא יזכה והלואי וכולנו נזכה לשמוע שופרו של משיח שמבשר על תחית המתים וגאולה שלימה.

בברכת עט 180

31607310 חק31

"מענייני הפרשה"

יברך וישמך ויחונך

ענייני הבקשות וסגולות בעת ברכת כהנים

ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם
כהן שמברך את חברו בלא ברכת כהנים, האם יש לברכתו משמעות מיוחדת? כמו ברכת ישראל. הרב מפוניבז' היה חותם:
בבר"כ באהבה? זו מליצה בעלמא.

כתוב בסידורים נוסח לחולם חלום רע, ומצוין שם כי יאמר בעת שהכהנים מנגיין, ויאמר ג"פ בכל סופי הפסוקים. אבל מה
יעשה כאן בארץ ישראל שלא בכל מקום מנגינים. ת: יאמר בברכה האחרונה.

שוב שאלו על כך, והשיב: דבריו של המשנה ברורה הן במקומו שניגנו בברכת כהנים, ועתה שאין ניגון אפשר בכל הברכה.
שאלתי על איש עסקים החושש מעין הרע מה יעשה? יבקש בויחך שינצל מעין הרע.

יש לו ב' בתי כנסת אחד יותר כהנים ופחות מתפללים, והשני יש יותר מתפללים ופחות כהנים, מה עדיף? יותר כהנים.
לשאלתי אמר רבנו כי יש מעלה לשמוע ברכת כהנים מעשרה כהנים. מחמת רוב עם. ולא דווקא עשרה כי גם בפחות
מעשרה יש נפק"מ בין ג' לט' ובין י"א ל"ט.

א.ה. ובשם מרן הגרא"ל שטינמן שמעתי כי המעלה של כהנים רבים היא משום שברוב כהנים גדול מצוי יותר שיהיו וודאי
ב' כהנים מיוחסים.

בארה"ב היה כהן שהחביא כספו תמיד בנעליו, וספרדים נושאים שם כפיים והוא ספרדי, ונתן שכר לפלוני לשמור בקביעות
על נעליו בעת שעלה לדוכן (ונעלמו) האם זה נחשב 'בעליו עמו' כמו שאמרו בהשואל שה'מלמד' נחשב לבעליו עמו?

שם אינו חייב ללמוד עמו דווקא, וכאן חייב לברך ברכת כהנים.

האם הכהן חייב להרים כל ידו או רק חלק חציו ולמטה? נהגו רק חצי שלמטה.

שאלתי. נוסח ברכת המצוות של ברכת כהנים היא: אשר קדשנו בקדושתו של אהרן וגו', כיצד אהרן הכהן אמר בברכה זו,
הרי לא יכול היה לומר נוסח כזה? הנוסח הזה של ברכת כהנים אשר קדשנו בקדושתו של אהרן וגו' הובא ברמב"ם סוף

תרומות וכתב שכך הנוסח בכל מצוות הכהנים, וגם באכילת תרומה כן, וזה לכבוד הכהונה. ומה ששאלת לגבי אהרן הכהן
ע"ה, הנה ברכת המצוות דרבנו, ואם הוא בירך, אמר: אשר קדשנו במצוותיו וציוונו על נשיאות כפיים. [בצל"ח כתב שאף

אם הברכה מהתורה כל אחד יכול לומר נוסח שלו, והנוסח הוא דרבנו].

(כל משאלותיך)

שאלו לרבינו שנכשל בכניסה לבית הקברות והוא כהן, אמר רבינו שילמד בש"ע הלכות טומאת כהנים.

שמעתי מרבינו שבתקופה זו [שבט אדר תשס"ז] שמעתיק לדפוס את הספר דרך חכמה ח"א, עונה רק על עשרה מכתבים
ביום. ואמר שממין המכתבים, וקודם עונה לכהנים, ואח"כ ללויים, ואח"כ לפי סדר קבלת המכתבים.

הגיע מכתב ששלח יהודי בשם "קאהן" ואמר רבינו שזה ספק כהן. התבטא רבינו ספק כהן לחומרא וענה למכתבו ראשון
מתוך ערימת המכתבים.

רבינו הניח בצד ארבע מכתבים שנשלחו ע"י כהנים ואמר זה "כהנים". ואמר שיש גם בזה ענין וקדשתו, ותוך כדי פתיחת
המכתב אמר בדרך צחות לפתוח ראשון.

כתב הרה"ג ר' מאיר מונק שליט"א: כאברך צעיר היה רבינו שהיה בכור רץ ליטול ידים לכהנים, כאשר לא היה לוי. וכשנשאל
על מה הזריזות הזו? היה משיב בזוהר כתוב דברים גדולים בענין נטילת ידים לכהנים.

(מנחת תודה)

(ש"ק נשא תשס"ח) סיפר רבינו שראה פעם בספר [שאינו זוכר איך קוראים לו] בערך מלפני מאה שנה, שאוסף כל מילה בברכת
כהנים איזה ברכה יש בכל תיבה, כגון 'ויחנך' בבנים ובנות, וישם לך שלום לשלום בית, וכותב שאפשר לבקש מהכהן שיכוון
עליו בברכת כהנים על הדבר שצריך ישועה, והרבה פעמים הועיל להם, הנה באים כל יום אנשים בבעיות של שלום בית
חשבתי שאפשר שיעשו עצה זו.

לאחר ברור נמצא הקונטרס ששמו 'חסד לאלפים' [מהרב אליהו פנחס הכהן מריינא נדפס בירושלים בשנת תרע"א] אשר
בשער הספר נכתב "בו יבוא מדברי חז"ל סגולת 'ברכת כהנים' להשיג הצלחה לעושר וכבוד וחיים טובים וארוכים ולבטל
כל רעה וזעם וצרה מן האדם ע"י כוונת הכהנים בעת דוכנם וכו' וכן עשה השל"ה הק' זצ"ל שהיה לוי ובעת הדוכן היה מכוין
להמשיך הברכות על כל משפחתו שהיו בחו"ל... ע"ש כל דבריו. וצולם לרבינו הקונטרס והובא לפניו ואמר שלכך נתכוין.

שמע מכך רבינו הגרא"ל שטינמן זצוק"ל והתפעל מדבר זה, וכשהיה אצלו הרב דוד אליעזר בן הרב יואל קלוגמאן שליט"א
אשר ידיו רב להם בהוצאת ספרי ראשונים ועוד, שאלו להגרא"ל אם יש לו עצה מה להוציא דבר נוסף, השיב להם רבינו
הגרא"ל ראשונים איני יודע, אבל יש קונטרס חסד לאלפים, על ברכת כהנים שיש שם לקט מדרשים וסגולות שיש בברכת
כהנים, שמעתי מרבינו הגרא"ל שהאמת שרצה בעצמו להדפיס קונטרס זה, אבל עכשיו ששאלני מה להדפיס שיהיה לו
המצוה, ואכן הוציאו בשנת תשס"ט בהוצאה חדשה.

היות ורבים מחפשים קונטרס זה ולפי הידוע אינו ניתן להשיגו כהיום, הננו רוצים לההדירו ולהדפיסו מחדש
במהדורה מכובדת ולהפיצו לזיכוי הרבים, כל המעוניין להיות שותף בהוצאה זו יפנה בהקדם למס' 053-3145900.

לקבלת הגליון ניתן לשלוח בקשה במייל: 0573145900@okmail.co.il או בפקס: 077-2092005

נשמח לקבל הערות והארות וכן עובדות וש"ת מרבינו

להנצחות ולתרומות: 053-3145900 כתובת: ר' יהודה הנשיא 52 בני-ברק